

ULUSAL VE ULUSLARARASI DÜZEYDE KORUMA ANLAYIŞININ YASAL EVRİMİ VE ANAVARZA

LEGAL EVOLUTION OF THE CONCEPT OF PROTECTION AT NATIONAL AND INTERNATIONAL LEVEL AND ANAVARZA

Gerçek İnanc CUDAL¹

ÖZET

Anadolu ve Trakya coğrafyasının evlatları olan bizler dünyada pek az toplumun sahip olabileceği köklü bir tarih ve kültürel mirasın varisleriyizdir. Bu öyle köklü ve zengin bir mirastır ki, G.Ö. 1 milyon yıl önceden başlayıp şimdiki zamana kesintisiz bir şekilde Hitit, Urartu, Roma, Bizans, Selçuklu, Osmanlı gibi sayısız medeniyeti bünyesinde barındırabilmiştir. Bu kadar uzun zaman aralığında ve farklı medeniyetlerle çeşitlenen coğrafyamız doğal olarak, bu medeniyetlerin ürünü olan çok geniş bir kültür varlığı yelpazesine sahip olmuştur. Bu durum kültür varlıklarının korunmasında azami özeni göstererek modern koruma yaklaşımlarına yoğunlaşmamızı elzem kılmıştır.

Kültür varlıklarının çeşitliliği ve yoğunluğu bakımından Türkiye'nin küçük bir örneği olan Anavarza'da da uluslararası koruma normlarıyla bütünleşik çağdaş ve katılımcı koruma anlayışı benimsenerek zengin kültürel mirasımızın gelecek nesillere aktarılmasının sağlanması biz yurttaşların en önemli görevidir.

ABSTRACT

We are the children of Anatolia and Thrace geography, heirs to a long history and cultural heritage that few societies can have in the world. This is such a deep-rooted and rich legacy that B.C. starting from a million years ago and now, it has been able to contain numerous civilizations such as Hittite, Urartu, Rome, Byzantine, Seljuk and Ottoman. Our geography, which has been diversified by different civilizations over such a long period of time and with different civilizations, naturally has a wide range of cultural assets that are the product of these civilizations. This has made it essential for us to focus on modern conservation approaches by taking the utmost care in the protection of cultural assets. In Anavarza, a small example of Turkey in terms of the diversity and density of cultural assets, it is the most important task of our citizens to ensure that our rich cultural heritage is transferred to future generations by adopting a modern and participatory protection approach integrated with international protection norms.

¹ Arkeolog, Adana Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Müdürlüğü, g.inanc.cudal@gmail.com

SONUÇ

Tarihsel açıdan korumacı yaklaşım, tüm dünyada ve ülkemizde tek bir objeden başlayarak yapıya, buradan da yapının bağlam içerisinde bulunduğu ortamı da kapsayacak şekilde evrimleşmiştir. Birçok ülkede ve ülkemizde bu evrim, insanı ve onunla ilintili yaşamı, kültürel/arkeolojik alanlardan maalesef izole ederek koruma yöntemini seçmiştir. Son zamanlardaki gelişmeler ve değişen anlayışla bu tarz korumanın ne kadar zor olduğu ve en önemlisi aslında yaşam devam ederken engellenen kültürel tabakalaşmanın, kültürel miras ruhuna uygun düşmediği görülmüş, korunmanın insan ile birlikte yaşayarak yapılmasının daha anlamlı ve kolay olduğu anlaşılmıştır.

Anavarza özelinde koruma sürecinde, günümüze ve yarınımıza bakılacak olunursa, UNESCO Dünya Miras Listesinde yer alan Bergama, Efes ve Afrodiasias Antik Kentleri ile Geçici Listede yer alan Priene Antik Kenti ve Assos Antik Kentinde olduğu gibi multidisipliner akademik bilimsel kazıların kapsamı arttırılarak, alanın kronolojisiyle uyumlu şekilde Anavarza'nın geçirdiği tüm evreler somutlaştırılarak, kentin mimari yapısının görünür hale getirilmesinin sağlanması gerektiği açıktır. Bu doğrultuda büyük insani ve maddi kaynağın yaratılarak disiplinli çalışma, denetim, izleme süreçleri gerektiren alanlarda gelecekte daha başırolu olmak için konuyla ilgili çalışmaları yürütecek uzman kadroların tahsis edilmesi ya da kadro sayılarının arttırılması gerekmektedir.

Koruma için ayrı bir finansmanın yaratılması veya var olan kaynağın arttırılması, teknik donanımın geliştirilmesi, kaçak kazı ve yanlış tarım faaliyetlerinin engellenmesi, koruma alanlarının gözden geçirilerek aykırı yapılaşmalardan arındırılması, daha katılımcı bir koruma süreci izlenerek sivil toplum örgütleri, genç gruplar ve köy sakinleri ile koruma anlayışının tabana yayılması Anavarza Antik Kenti'nin korunmasına ayrı bir boyut kazandıracaktır.

Yöre halkı ile olan iletişim geliştirilerek köydeki arkeolojik bilincin arttırılması, arkeolojik kazılar sonucunda ortaya çıkan arkeolojik verilerin yerinde korunmasının sağlanması öncelik teşkil etmelidir. Bu doğrultuda Anavarza özelinde müze kurulması ayrıca düşünülebilir. Anavarza'nın coğrafi konumunun getirdiği avantajları kullanıp tarihindeki ilişkili yerleşimlerle (Tarsus, Misis, Yumurtalık, Erzin, Antakya, gibi) yakın, orta yakın ve uzak olacak şekilde birbirleriyle bağlantılı destinasyonlar yaratıp oluşan bu destinasyonları, kültür, gastronomi, sağlık, inanç turizmleri ile bütünleştirerek turizm rotaları oluşturulması ulusal ve uluslararası platformda Anavarza'nın bilinirliğini arttırarak kentin Dünya Miras listesine girmesine katkı sağlayacaktır.

KAYNAKLAR

Ahunbay 2010	Ahunbay, Z. "Arkeolojik Alanlarda Koruma Sorunları Kurumsal Ve Yasal Açılardan Değerlendirme" Tüba-Ked 8/2010, 103-118
Ahunbay 1996	Ahunbay, Z. "Tarihi Çevre Koruma Ve Restorasyon", 1996. Syf: 148-149
Budde 1969	Budde, L. "Antike Mosaiken In Kilikien, I-II", Germany
Burrell 2004	Burrell, B. "Neokoroi: Greek Cities And Roman Emperors" Vol. 9: Brill, Boston.
Buyruk 2016	Buyruk, H. "Konumu Geçmiş Ve Kimliği İle Anazarbos" Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Sayı: 6, Cilt:3, 695-710
De Giorgi 2011	De Giorgi, A. U. "Hellenistic Founders, Roman Builders: Anazarbos In Cilicia, Hellenismus In Der Kilikia Pedias" Byzas, 14: 121-138.
Dinçer- Akın 1994	Dinçer, İ. Akın, O. "Kültür Ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kapsamında Koruma Plan Ve İdari Yapısı", 2. Kentsel Koruma Yenileme Ve Uygulama Kollokyumu, 127-131

- Ergeç 1994 Ergeç, R. "Anavarza Nekropolü" *1993 Yılı Anadolu Medeniyetleri Müzesi Konferansları*, Ankara: 86-95
- Gough 1952 Gough, M. "Anazarbus" *Anatolian Studies*, 2, 85-150
- Karabaş 2010 Karabaş, N. E. "Korumanın 20. Yüzyılda Değişen Kapsamı Ve Kent Arkeolojisi Kavramının Gelişimi" *Egemimarlık Dergisi*, Sayı: 47, Syf: 28-31.
- Kayın 2004 Kayın, E. 2004, "Kentsel Mekândaki Koruma Eylemine İlişkin Güncel Sorunlar" *Egemimarlık Dergisi*, Sayı: 49, Syf: 8-11.
- Kejanlı-Akın-Yılmaz 2007 Kejanlı, T-Akın, T- Yılmaz, A. "Türkiye'de Koruma Yasalarının Tarihsel Gelişimi Üzerine Bir İnceleme", *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi* C.6 S.19 (179-196)
- Kuban 1962 Kuban D. "Restorasyon Kriterleri Ve Carta Del Restauro" *Vakıflar Dergisi*, 5, 149-151
- Özdemir 2005 Özdemir, M. Z "Türkiye'de Kültürel Mirasın Korunmasına Kısa Bakış" *Planlama* 2005/1 20-25
- Madran 1996 Madran E. "Cumhuriyetin İlk Otuz Yılında(1920-1950) Koruma Alanının Örgütlenmesi" *I Odtü Mfd* 1996 (16: 1,2) 59 57, 60-97
- Mumcu 1969 Mumcu A." Eski Eserler Hukuku Ve Türkiye", *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, (3-4/XXVI, 1-2/XXVI)
- Sarfati- Melli, 2001 Sarfati, H.-Melli, P. "Archaeology And The Town, Report On The Situation Of Urban Archaeology In Europe", Council Of Europe Publishing, Ss:13-29.
- Sayar vd. 1993 Sayar M. H. Vd. "Doğu Kilikya'da Epigrafi Ve Tarihi – Coğrafya Araştırmaları 1991", 10. Araştırma Sonuçları Toplantısı, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara, S. 175 – 197.
- Ziegler 1993 Ziegler R. "Kaiser Heer Und Stadtisches Gel. Untersuchungen Zur Munzprägung Von Anazarbos Und Anderer Ostkilikischer Stadte" Et 16.Wien

İnternet Kaynakları:

- <https://sozluk.gov.tr/>
- <https://www.msgsu.edu.tr/tr-TR/tarihce/123/Page.aspx>
- <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2863.pdf>
- <http://www.unesco.org.tr/Pages/99/2>
- <http://www.unesco.org.tr/Pages/96/2/UNESCO>
- <http://www.unesco.org.tr/>
- <http://www.icomos.org.tr>
- <http://www.icomos.org.tr>
- <https://www.resmigazete.gov.tr>
- <http://www.icomos.org.tr/Dunyamirasilistesindeturkiye>
- http://www.alanbaskanligi.gov.tr/dunya_miras_kavrami.html
- <https://www.resmigazete.gov.tr>
- <https://kvmgm.ktb.gov.tr>
- http://gertrudebell.ncl.ac.uk/photos_in_album.php?album_id=3&start=260